

A woman with long dark hair, wearing a black sleeveless dress, is walking away from the camera down a narrow, sunlit alleyway. She is holding a small bouquet of red flowers in her left hand. The alleyway is flanked by tall, textured walls, and a decorative street lamp is visible on the right wall. The scene is bathed in warm, golden light, creating a strong silhouette effect on the woman.

LA CANTANT de FADO

JORDI CAMPOY BOADA

Columna

JORDI CAMPOY BOADA
LA CANTANT
DE FADO

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: MAIG DEL 2021
© JORDI CAMPOY BOADA, 2021
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2785-2
DIPÒSIT LEGAL: B. 5.879-2021
FOTOCOMPOSICIÓ: TONI CLAPÉS

www.columnaedicions.cat

El fragment de la cançó de Manu Guix de la pàgina 58
correspon al tema «Temps passat» i pertany a l'àlbum *Després de tot*.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic
i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Una ciutat nova i un dia nefast

Diuem que les històries ja existeixen, que només fa falta que algú les atrapi, les faci seves i tingui prou valor per viure-les. El Guillem la va trobar en el moment que més la necessitava. No és una història senzilla ni va ser fàcil coronar-la, però un cop va tenir les cartes que l'atzar li havia repartit, només va poder triar l'opció de començar la partida.

Va ser llavors quan va adonar-se que la música era la bàscula que li sospesava els estats d'ànim. Cada nota dibuixava el traç dels seus sentiments des de la primera corxera fins a la darrera llàgrima. Tal vegada l'examen psicotècnic, l'analítica de la seva sang, fins i tot el seu ADN, estaven gravats en tots els sons que es desprenien del concert de les emocions.

La mare sempre li ha dit que ha de somriure. Que somriure embelleix les penes i posa en marxa la maquinària perquè passin coses boniques.

Però ara no, ara no toca.

Ara té un ganivet al coll (literal, no és cap metàfora

ni cap manera de parlar). Una fulla arran de pell, esmolada com un dimoni, capaç de seccionar-li l'artèria caròtide i dessagnar-lo com un porc si no respon a aquella pregunta.

Fent una revisió més o menys exhaustiva de la situació, s'adona que té mala peça al teler, perquè desconeix la resposta.

I ara que el Guillem penja d'un precipici, agafat a una branqueta amb la punta dels dits (això sí que és metafòric), entén que tot estava escrit: un dia o altre havia de caure al pou de la seva *saudade*.

Tothom n'ha sentit parlar, de la *saudade*, però ningú no ha estat capaç de trobar-li una interpretació exacta. Alguns diuen que fa referència al destí, d'altres parlen de nostàlgia, de fatalitat, i fins i tot hi ha qui diu que està farcida d'una secreta alegria. D'entrada, no sembla que hagi de portar res de bo i, tanmateix, sempre ha estat estretament lligada al tarannà dels portuguesos.

El Guillem va saber què era la tarda que es va acomiadar de la cantant de fado. Aquella ha estat una de les desgràcies més grans que ha sofert mai, però també la que l'ha fet créixer i convertir-se en qui és ara.

Uns mesos abans posava per primer cop els peus en aquell auditori de Lisboa, tot sentint que el seu món se li esmicolava.

A l'estiu hauria de participar al festival EDP Cool Jazz de Cascais. Això havia fet que el seu nom sonés pel circuit, i havia estat convidat a oferir dues classes magistrals sobre la improvisació: una revisió històrica que anava des de l'arqueologia jazzística de principis del segle xx fins al free-jazz i altres tendències actuals. Un programa molt atractiu per a ell, malgrat que ja feia quinze anys que trepitjava escenaris davant el piano.

Feia dies que els nervis el rosegaven per dins. El motiu? No té gaire facilitat de paraula i, per ser honestos, no entenia per què l'havien contractat per a aquella feina després del fracàs del seu darrer treball.

El matí d'agafar l'avió cap a Lisboa ja va començar amb el peu esquerre. La torrada de l'esmorzar havia caigut a terra per la part de la mantega, i allò no era un bon auguri.

Un cop entaforada la roba dins la maleta, va sortir de casa sobrat de temps. Tot transcorria amb la normalitat que s'esperava, fins que...

Contratemp 1. El fet que el taxi el recollís vint minuts més tard de l'hora estimada ja el va posar de mala lluna. Un accident a les rondes amb un embús de mil dimonis va agreujar el seu estat de nervis. Patidor de mena, el Guillem sempre ha pensat que imprevistos com aquell et poden capgirar el dia de dalt a baix.

Durant el trajecte, va obrir dos dits la finestra del taxi perquè una mosca marejada trobés la sortida. Durant la infantesa, el Guillem era dels que es dedicaven a salvar els bitxos que queien a la piscina. No podia suportar aquell aleteig desesperat, debatent-se entre la vida i la mort. Els recollia amb les mans, els llençava fora de l'aigua i els bufava fins que estaven secs i podien reprendre el vol.

Amb aquella preocupació desmesurada per la fauna més insignificant ja es veia que aquell nen esprimatxat no posseïa cap indicatiu de malícia, ni tan sols de la bona (i ja em disculpareu l'oxímoron), aquella mica de maldat tan necessària quan peten seques.

Contratemp 2. Haver de córrer com un boig per l'aeroport del Prat era previsible i va ser inevitable. Però, malgrat això, el Guillem somreïa. Corria i somreïa. Perquè s'ha de somriure, perquè un bon somriure acoloreix

la boira i anestesia els drames, diu la mare. I ho feia recordant-se d'una amiga seva violoncellista de Londres que sempre fa tard a tot arreu. I s'enriolava pensant en les coses estranyes que li passaven pel cap: «Quants minuts som feliços al llarg de la vida? Depèn. És clar, depèn... Què és la felicitat?».

Mentre pensava en tot això, fent un exercici d'optimisme, dins el seu món imaginari estava corrent els darrers metres d'una maratón. El *duty free* era una mena d'aviuallament fictici. Recórrer totes les portes fins a arribar a la seva, pura adrenalina, i arribar just a l'hora d'embarcar amb la meitat dels passatgers ja dins l'avió, una victòria en tota regla.

Va dubtar entre agafar *La Vanguardia* que li oferien al *finger* o un diari esportiu.

Quan ja rodaven per la pista, es va recordar de la cançó dels bons moments («*Oh when the saints go marching in, Oh when the saints go marching in...*»), però ni tan sols així es dissolia aquell pessigolleig inoportú que li estava deixant l'estómac com triturat per una liquidadora.

Un cop es van enlairar, no sabia si prendre un suc de pinya de pot (que vés a saber què porta) o un got d'aigua. Era necessari haver de prendre tantes decisions a aquelles hores del matí?

En baixar de l'avió, just quan el seu metre vuitanta-vuit d'alçada començava a sortir de l'encarcament del seient, va sentir que el mòbil vibrava amb desesperació dins la butxaca: el seu mànager.

—Guillem, quan arribis a l'escola de música, pregunta-li a la Mariana Fazenda si han fet la transferència bancària —va demanar-li el David, tot neguitós—. Ara com ara, no hem rebut l'ingrés i m'estranya.

—I no pots mirar-ho tu mateix?

—Si t’ho estic demanant és perquè no ho puc fer, collons! A l’oficina estem canviant el servidor i fa tres dies que tinc un tècnic per aquí remenant. Havia de ser un pim-pam, però ja ho veus... Resumint, que no tenim internet. Li he enviat un munt d’e-mails des del meu correu personal però em vénen retornats. He trucat desenes de cops a l’escola, però no hi ha manera de contactar amb aquesta tal Mariana.

—No m’atabalis, ara, ja hi parlaré quan arribi.

—Escolta’m, em pots deixar pasta?

—Un altre cop?

—És que aquest mes he anat una mica... buf, ja m’entens. Amb tres-cents euros ja faig.

El Guillem no hi havia estat mai, a Lisboa, però només sortir de l’aeroport va sentir que aquella ciutat i ell serien bons amics.

Com que sempre li ha agradat entaular converses amb desconeguts, va demanar permís per ocupar el seient del copilot del taxi. Des d’allà un sol indecent l’enlluernava de tal manera que no podia veure què hi havia al carrer. En calçar-se les ulleres de sol, de camí cap al centre, va veure una ciutat espaiosa, potser sense gaire cosa per ensenyar, al principi.

Un cop passada la plaça Marquês de Pombal, en agafar l’Avenida Liberdade, el paisatge guanyava cert interès amb els seus jardins elegants, però quan va trepitjar les llambordes de la Praça Rossio, la ciutat era una altra. L’estàtua imponent de Pedro IV mostrava una arquitectura decadent però genuïna, castigada pel pas del temps sense haver perdut ni un bri de la màgia dels segles xvii i xviii.

Després de deixar la maleta a l’hotel, al barri de la Baixa, va anar cap a l’escola de música.

La conferència era a la tarda, però com que estava

convidat a dinar, havien quedat que s'hi arribaria al migdia per visitar les instal·lacions i conèixer l'equip de professors.

Un cop allà, el va sorprendre trobar un edifici tan modern i sobri, tot blanc, res a veure amb les construccions antigues que havia vist al centre. Es veia que s'hi havien gastat calés. Fins i tot va sentir certa enveja comparant aquella escola d'avantguarda amb les poques instal·lacions que hi ha a Barcelona.

En travessar la porta, però, va tenir una sensació estranya, i quan va llegir el rètol que hi havia al tauler d'anuncis va quedar corglaçat.

Contratemp 3.

*A conferència da segunda-feira 12/11/2018
do senhor Guillem Romagosa foi suspensa.*

I allà, palplantat, va deixar de somriure i es va recordar de la torrada que li havia caigut a l'hora d'esmorzar.

*Una bona enrabiada
i un mànager massa sincer*

Durant els darrers deu anys s'havia enfilat ben amunt. En poc temps va passar de tocar a clubs de jazz locals a ser aclamat als festivals de més renom: Berlín, Nova York, Londres, São Paulo... fins i tot havia tocat al Japó.

Tanmateix, quan va acabar la gira del seu darrer treball sabia que aquell núvol de fum s'havia esvaït de manera natural. Les crítiques de la premsa especialitzada havien estat ferotges i l'afluència de públic als concerts, més aviat discreta. Després d'aquella caiguda en picat, les costures de la seva vulnerabilitat l'estrenyien de tal manera que semblava que estiguessin a punt de rebentar.

Justament per això, a l'Escola Superior de Música de Lisboa, en trepitjar l'auditori buit amb aquella reverberació tan diàfana, va sentir que allò era una metàfora de la seva vida. En aquella sala deserta va constatar el que ja sabia: que la fama, el públic, els elogis, les ressenyes, són provisionals com la vida mateixa.

La Mariana Fazenda estava sorpresa per la situació; els colors li van pujar a la cara mentre intentava explicar-se:

—He estat dos dies enviant-li e-mails al teu mànager... però no n'ha respost ni un.

—Per què s'ha suspès la conferència? —va preguntar ell amb la veu entretallada.

—Ens sap molt de greu, sembla impossible amb una figura de la teva alçada, però... el cas és que no s'hi ha apuntat ningú.

La mare diu que somriure fa brollar la part bona de les desgràcies, però aquell no era el moment de seguir consells maternals.

—Ningú? Què vol dir, ningú? —El llavi inferior li tremolava per l'angoixa.

—Bé, sí, quatre persones, però l'hem hagut de suspendre per falta d'audiència. He proposat al comitè traslladar la *masterclass* a la setmana del festival —va dir la noia per ensucrar el fracàs—. La ciutat s'omple d'amants del jazz i serà molt més fàcil que vingui gent.

El Guillem va trucar al seu representant immediatament, sense anestèsia.

—Sí, sí, ho sé, me n'acabo d'assabentar... —va dir el David, resignat—. Ho sento, noi, hem patit la tempesta perfecta. Es veu que avui també fa una conferència el Dick Oatts a la Universitat de Lisboa.

—El saxofonista?

—Coneixes algun altre Dick Oatts capaç de fer-te ombra?

—I per què no ens ho han dit abans? Cagondena!

—Ho han fet, Guillem... però tot ha estat culpa d'aquest maleït servidor. Et demano disculpes de tot cor per la part que em toca. Hem estat de pega.

—És clar, l'Oatts —va remugar—. No m'estranya que

prefereixin escoltar-lo a ell, sent qui és. Qui voldria sentir les paraules d'un merda com jo?

La coordinadora restava allà, mirava cap a una altra banda i feia veure que potinejava el mòbil, però entenia perfectament el contingut de la conversa.

—Va, home, Guillem, no siguis tan dur amb tu mateix. —El David havia adoptat ja aquell to paternal tan seu—. El Dick Oatts és un veterà, un compositor i multi-instrumentista amb més de quaranta anys de carrera a l'esquena. Té el cul pelat de fer conferències i classes magistrals.

Amb aquella descripció tan acurada de l'Oatts, el Guillem sentia que l'estava descrivint a ell per contraposició, per tot allò que no era. No l'hi deia cantant, però sí xiulant. El David, que li llegia el pensament, va desxifrar el seu silenci glaçat i va voler arranjar les peces del motor de la seva ànima, encara que fos amb caràcter d'urgència, un pedaç més per avançar uns quilòmetres a la seva vida avariada.

—Però amb l'edat que té, què vols que expliqui, aquell avi? —va seguir el David—. Com a molt podrà donar classes d'incontinència urinària...

Va fer una riallada postissa i, en veure que l'acudit dolent no arranjava les esquerdes de l'estat d'ànim del Guillem, va optar per un pla B.

—El que et passa, amic —va dir amb parsimònia—, és que encara no has compost un àlbum que sigui un clàssic modern. Ets molt versàtil, un gran pianista, un bon compositor, ningú no et nega el talent. Però cal alguna cosa més per pontificar en un auditori.

—Si tornes a treure una frase més de l'arxiu del bon mànager, m'explotarà el cervell.

—I què vols que et digui? És la pura veritat!

El Guillem va sortir al carrer perquè la Mariana Fazenda no sentís més tros d'aquella conversa àrdua.

—No sé d'on treure la maleïda inspiració.

—La inspiració es troba en la vida, Guillem. Si vols inspirar-te, viu! —Això ho devia treure d'algun llibre de psicologia per a artistes. El David és incapaç d'engendrar una idea tan llüida.

—Tens raó, fa temps que estic sec d'idees. Tot el que componc em sona a alguna altra cosa. I tot per culpa... d'allò.

—Ja hi tornes, Guillem? Deixa de martiritzar-te, sisplau. Va ser un accident. No va ser culpa teva!

No va ser culpa teva. Ho ha sentit tantes vegades que la medecina ha perdut l'eficàcia.

La culpa, quin monstre més abominable.

(El que ve ara és dur, us aviso.)

L'accident. Dissabte nit. El Roger i ell anaven amb cotxe a recollir el David. Guillem, Roger, David. Els tres grans amics que havien de menjar-se el món. Els tres mosqueters, el Tricycle, el Trident.

Un boig es va saltar un semàfor en vermell a la cruïlla de València amb passeig de Sant Joan.

Mig segon, un tancar i obrir d'ulls, el temps que ocupa una semifusa. Anava a tota velocitat. Un cop sec al lateral del Roger. El Guillem no va poder esquivar-lo, ni tan sols es va adonar de l'investida. Ell en va sortir pràcticament il·lès: una luxació a l'espatlla, una estrebada cervical, quatre cops i alguna masegada.

El Roger va morir hores després a l'hospital.

El cas és que d'aquella amalgama perfecta en va quedar un tricicle amb dues rodes. Els dos mosqueters. Un triangle al qual falta un angle. I una votació sempre empatada.

El mateix Roger deia que hi ha moments assenyalats que hem d'emmarcar. Dies amb lloc i hora exactes que ens fan avançar o retrocedir. I després d'aquell impacte, el dissabte 14 d'octubre de 2017 a les 22.08, el Guillem va adquirir la por. Una por que el paralizava i governava sobre tot allò que feia, fins i tot sobre els moviments dels seus dits damunt el piano.

—Va ser mala sort, noi!

Mala sort? Què coi era, allò? Malgrat el seu caràcter introvertit, el Guillem sempre s'havia banyat al Jordà de l'èxit.

Una psicòloga extraordinària va aconseguir controlar l'incendi, però les brases van ser atiades per un judici que va arribar un any després, quan el Guillem començava a aixecar cap.

Retrobar-se amb els pares del Roger, amb les germanes, amb el seu xicot, va ser tristíssim. Cada cop que sentia el nom del seu amic al judici, el cor li feia un sobresalt.

Roger, pobret.

Finalment va haver d'enfrontar-se a la presència d'aquell boig, que quan el va veure no era un boig, sinó un xaiet espantadís, un jovenet de dinou anys que s'acabava de treure el carnet.

Un munt de preguntes: Senyor Romagosa, què va passar exactament el dia tal a les tal hores de la nit?

I preguntes també per al xaiet, pobrissó, que va entregar un fil de veu per admetre que anava parlant pel mòbil i es va distreure. Pobre nano, quin penediment més incontestable. Pobre xaiet, va pensar el Guillem, destrossar unes quantes vides i, de propina, destrossar la seva pròpia. Quina pena, també, la seva.

I el fiscal segueix preguntant: Reconeix el conductor del vehicle tal i tal? El nano i el Guillem es van mirar. I el

xaïet, sense dir-li res, li va dir gràcies per aquesta mirada compassiva, per la teva serenitat, perquè no hi ha venjança en la teva veu. Per l'absència d'odi. Gràcies.

I el Guillem el veia com un dels bitxos que salvava a la piscina, batent-se desesperat. I si hagués pogut, l'hauria tret d'aquella piscina amb jutges, fiscals i advocats. I l'hauria llençat per la finestra i l'hauria bufat fins que refés el vol ben lluny d'aquest psiquiàtric esfèric que és el planeta Terra.

La veu del David botzinava per sota d'aquells pensaments. Potser té raó quan diu que les coses...

—... Sempre són al lloc que els pertoca, Guillem. No podem fer res per canviar-les. Quan es tanca una porta s'obren dues finestres, i és bo mirar endavant i tractar de deixar enrere el passat.

Tòpics. Un any nedant entre un munt de frases prefabricades.

Quina sort, el David, amb aquella acceptació, aquell anar endavant, la vida segueix, no hi vam poder fer res. I vinga tòpics.

I vinga frases d'ànim: ja veuràs com te'n sortiràs. D'aquí a uns anys et quedarà un record bonic del Roger. Has de ser feliç com ell, per retre-li un homenatge. Ell no voldria veure't així.

Tòpics.

I el Guillem contraatacava amb més tòpics per neutralitzar-ne els efectes, una lluita aferrissada per resistir-se a l'acceptació. Com es nota que vosaltres no éreu allà. I si haguéssim sortit un minut més tard de casa seva? I si haguéssim passat per un altre carrer? Recordo que el Roger em va dir vés per aquí, i jo, vols dir?, i ell sí, segur!, per anar a cal David millor per aquí, seguríssim!

I li va fer cas.

Sempre fent tot el que li deien. Sempre obviant la seva pròpia opinió. Sempre al servei de tothom menys d'ell mateix. Quina poca capacitat de decisió...

El David l'alliçonava com ho fan els entrenadors de futbol. Compensava l'eufòria i la decepció amb l'arma del seu contrari. Com quan guanyen un partit i els repri-meix a la roda de premsa, però els elogia quan perden.

—Sovint la creativitat es desboca quan rebem una bona sotragada, Guillem. I si no, mira quan em va deixar la meva dona... Recordes aquella peça tan bonica que vaig compondre quan encara tocava una mica la guitarra? Era bo, allò, eh?

—Allò era una gran merda.

—Caram! Gràcies per la sinceritat. Però, mira, admeto que sóc un músic frustrat i no passa res... Però això teu sí que és un crim! —Ara ja en mode Sigmund Freud de pa sucat amb oli—. Tu tens tot el talent del món, però t'ho has de creure, hòstia! Mira'm a mi. Després d'un divorci, estic més pelat que una rata, peso cent trenta quilos i no em coneix ningú, però tinc una nova parella i una filla fantàstica que m'alegren la vida, i no necessito res més. En canvi, tu que podries tenir-ho tot, en realitat no tens res. I saps per què? Perquè no et tens a tu mateix. El dia que et trobis, llavors potser podràs compondre una obra mestra.

El Guillem feia mesos que estava tancat a l'estudi tractant de compondre com un animal, però no hi havia manera de crear res de bo.

Sempre havia estat un compositor força prolífic. Aquell mutisme era nou per a ell. Si el diccionari diu que la música és la combinació de so i silenci, en la seva només hi regnava la segona part: un silenci etern i sepulcral.

Tenia ganes de treballar, moltes, però de resultes d'a-

quella desgràcia la seva música s'havia convertit en un encefalograma pla.

Les paraules del David havien tocat os. El Guillem va penjar el telèfon en sentir que una escalfor insuportable li pujava per l'estómac fins a les temples.

Arrufada de celles. Fregada de barba. Respiració profunda.

Fets com aquella conferència desèrtica eren els petits tràngols que anaven perforant la seva muntanya granet a granet, fins a fer-hi un túnel que la travessava en canal.

Aleshores ignorava que al cap de pocs mesos rebria una altra sotragada realment forta. Potser la més forta de la seva vida.